

<http://dx.doi.org/10.16926/gea.2021.01.15>

Eryk ŁĘGOWIK

<https://orcid.org/0000-0001-7499-2303>

Wydział Prawa i Ekonomii

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie

Sprawozdanie z Ogólnopolskiego Seminarium „Kim jest Sędzia Trybunału Konstytucyjnego? Status sędziego TK wczoraj i dziś”

W dniu 13 marca 2021 roku odbyło się w formie zdalnej Ogólnopolskie Seminarium Naukowe „Kim jest Sędzia Trybunału Konstytucyjnego? Status sędziego TK wczoraj i dziś”. Organizatorem niniejszego wydarzenia było – działające przy Wydziale Prawa i Ekonomii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie – Koło Naukowe Prawa Konstytucyjnego. „Kim jest Sędzia Trybunału Konstytucyjnego? Status sędziego TK wczoraj i dziś” to jedno z najciekawszych wydarzeń Wydziału Prawa i Ekonomii UJD w ostatnim czasie. Godny podkreślenia jest również fakt, iż inicjatywa organizacji wypłynęła od studentów Uniwersytetu. Seminarium jest jednym z pięciu cyklicznych spotkań organizowanych przez ruch naukowy działający w obszarze prawa konstytucyjnego – „WoKół Konstytucji”. Spotkania zostaną zwieńczone XVII Zjazdem Kół Naukowych Prawa Konstytucyjnego z całej Polski, którego organizatorem ma być również KNPK działające na Wydziale Prawa i Ekonomii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie.

Seminarium zostało otwarte przez p.o. dziekana, panią dr Ewelinę Żelasko-Makowską, prof. UJD, która pogratulowała organizacji wydarzenia, a także przywitała znakomitych gości, którymi byli: prof. zw. dr hab. Krzysztof Skotnicki, dr hab. Bogusław Przywora, prof. UJD, dr hab. Michał Bartoszewicz, prof. UJD, dr Karolina Paluszek, a ponadto opiekun Koła Naukowego Prawa Konstytucyjnego UJD – dr Krzysztof Mucha. Następnie głos zabrała przewodnicząca KNPK UJD – Karolina Woźniak, która przedstawiła zaplanowany przebieg seminarium, a także zaprosiła do zabrania głosu prelegenta Justina Woźniaka, który wygłosił referat pt. *Wymagania i kwalifikacje niezbędne do objęcia stanowisk sę-*

dziego TK. Celem i zadaniem było wprowadzenie słuchaczy i gości w tematykę Trybunału Konstytucyjnego. Następnie głos zabrał Eryk Łęgowski, który wygłosił referat pt. *Kto rozstrzygnie o konstytucyjności ustawy o Trybunale Konstytucyjnym?* W powyższym wystąpieniu do dyskusji zostały poddane zagadnienia dotyczące sędziowskiej inicjatywy ustawodawczej, a także częstych zmian ustaw dotyczących Trybunału Konstytucyjnego, co miało miejsce w ostatnich latach.

Z racji pełnienia funkcji moderatora prof. UJD Bogusław Przywora zabrał głos i poprosił o wypowiedzenie się znakomitych gości: prof. Krzysztofa Skotnickiego, który jak zawsze w niezwykle interesujący i merytoryczny sposób odniósł się do referatu, a także współczesnych problemów Trybunału Konstytucyjnego i sądownictwa oraz prof. UJD Michała Bartoszewicza, który także odpowiednio zaakcentował swoje zdanie na temat kryzysu wokół Trybunału Konstytucyjnego, mającego swoje największe odbicie w latach 2015–2016.

Profesor Bogusław Przywora zadał niezwykle ważne pytanie dotyczące modelu powoływania sędziów Trybunału Konstytucyjnego, tak ażeby możliwie najbardziej odpolitycznić ich wybór. W odpowiedzi pojawiła się sugestia prof. Bartoszewicza dotycząca sposobu desygnowania na to stanowisko w Republice Czeskiej. W tej kwestii głos zabrał także prof. Krzysztof Skotnicki, słusznie zauważając, iż tryb powoływania sędziów Trybunału Konstytucyjnego jest szeroko krytykowany, ponieważ wybór wszystkich sędziów powierzony jest organowi politycznemu. Zauważono jednocześnie, iż nie ma jednego idealnego modelu wyboru, a sposób powinien być dobierany do panującej sytuacji w państwie. Kontynuując swoje wystąpienie, prof. Krzysztof Skotnicki swoją wypowiedzią przeniósł nas do momentu kształtowania się pomysłu sposobu wyboru na stanowiska sędziów TK, kiedy to kultura polityczna pod koniec ubiegłego tysiąclecia w Polsce różniła się od panującej obecnie. Można odnieść wrażenie, że obecnie najrozsądniejszym rozwiązaniem jest powołanie sędziów Trybunału z „różnych źródeł” (np. część sędziów desygnowana przez Prezydenta, a część wybierana przez parlament), co może gwarantować mniejszą jednostronność orzekań. Profesor Krzysztof Skotnicki poruszył także tematykę niezawisłości sędziowskiej sędziów Trybunału Konstytucyjnego, zwracając uwagę na ich kadencyjność. Została także podniesiona kwestia zakresu podmiotowego niezawisłości; w literaturze istnieją bowiem głosy, iż oprócz sędziów obecnie piastujących funkcję sędziego TK, rozciąga się ona również na sędziów w stanie spoczynku. W powyższej materii prof. Krzysztof Skotnicki odniósł się również do nieprzenoszalności sędziów Trybunału Konstytucyjnego, a także zakresu wykonywania innej pracy, immunitetu formalnego sędziów, odpowiedzialności dyscyplinarnej, warunków pracy, wynagrodzenia, przechodzenia w stan spoczynku. Zwracając uwagę na zagrożenia niezawisłości sędziowskiej, poruszona została kwestia niektórych uprawnień przysługujących prezesom sądów powszechnych (powoływanych i odwoływanych przez Ministra Sprawiedliwości bez udziału samorządu sędziowskiego)

i Trybunału Konstytucyjnego (brak idealnej przejrzystości sposobu powoływania składów orzekających co do danej sprawy, odraczanie wyroków).

Kolejnym punktem niezwykle interesującego spotkania było wystąpienie dra hab. Michała Bartoszewicza, prof. UJD, który w swojej wypowiedzi odniósł się co do aktywizmu sądów powszechnych i Trybunału Konstytucyjnego, a także powściągliwości sędziowskiej. W swojej wypowiedzi zaznaczył, iż zarówno aktywizm, jak i powściągliwość może dotyczyć całego organu (np. Trybunału Konstytucyjnego), ale wczytując się w zdania odrębne danego wyroku – tam uwypukla się osobiste zdanie w danej materii. Wykazano znamiona aktywizmu sędziowskiego, który charakteryzuje się zjawiskiem tego, że Sądy najwyższej instancji i Trybunały Konstytucyjne rozstrzygają nie tylko spory prawne, ale również spory moralne. Sędziowie z pewną przesadą retoryczną są nazywani „Sędziami, strażnikami moralności”, ponieważ zastępują prawodawcę w wyborach w tym aspekcie. Przejawem aktywizmu jest również rodzaj, sposób interpretacji na zasadzie wykładni dynamicznej, która polega na wyraźnej zmianie zakresu znaczeniowego badanych przepisów i dekodowania nowych treści niewidocznych w początkowej egzegezie. Ukazano także czym aktywizm różni się od powściągliwości, czyli ścisłym respektowaniem sądu konstytucyjnego, ograniczaniem się tekstem Konstytucji oraz powściągliwością w badaniu celów przyjętych przez ustawodawcę. Dr hab. Michał Bartoszewicz, prof. UJD, zwrócił uwagę na problem występujący w ostatnich latach, czyli niewłaściwie sformułowane wnioski do Trybunału Konstytucyjnego, w których związek merytoryczny zaskarżonej normy prawnej z przedmiotem kontroli jest trudny do wykazania. Pomimo takich nieścisłości, sędziowie pochylają się nad zaskarżonymi przepisami i rozpatrują je.

Po kolejnym interesującym wystąpieniu rozpoczęła się dyskusja na temat przedstawionych zdań, opinii, poglądów, punktów widzenia i problemów związanych z Trybunałem Konstytucyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki sędziów konstytucyjnego organu. Zwrócono uwagę na rozważania dotyczące kadencji członków Trybunału Konstytucyjnego, a także wieku sędziów i momentu ich przechodzenia w stan spoczynku, jak i również kwestii wybierania sędziów przez ewentualnie ustanowioną większość konstytucyjną, jako lepszy model wyboru członków Trybunału, aniżeli ten obecnie funkcjonujący. Podniesiono zagadnienie przesłanki minimalnego, a także maksymalnego wieku. Dotkniętą materią w dyskusji została także kwestia odpowiednich kwalifikacji sędziego Trybunału oraz zupełnej apolityczności. Ponadto przeprowadzono polemikę na temat siedziby TK i pomysłu, ażeby zmienić ją na miejsce, które oddalone jest od stolicy, czyli centrum politycznego Rzeczypospolitej Polskiej ze względu na możliwość wywierania niechcianych nacisków partyjnych na członków wybieranych przez parlament – na przykładzie Republiki Federalnej Niemiec, gdzie siedziba niemieckiego odpowiednika Trybunału Konstytucyjnego

znajduje się z oddalonym o wiele kilometrów od Berlina – zdecydowanie mniejszym mieście Karlsruhe.

Seminarium po obszernej dyskusji zostało zakończone podziękowaniami ze strony moderatora – dr hab. Bogusława Przywory, prof. UJD. Wyrazy wdzięczności zostały skierowane w kierunku organizatorów i zaproszonych gości, ze szczególnym uwzględnieniem szanownego Grona Ekspertów. Zaproszono także na kolejne spotkanie w ramach cyklu Ogólnopolskich Seminariów przygotowujących do XVII Zjazdu Kół Naukowych Prawa Konstytucyjnego, które skupia się na tematyce 100-lecia konstytucji marcowej.